

затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text> (дата звернення: 14.03.2024).

Бровко Наталія Іванівна

Доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри конституційного права та теоретико-правових дисциплін.

Білоцерківський національний аграрний університет

ORCID: 0000-0003-3525-2817

ГРОМАДСЬКА АКТИВНІСТЬ У ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВ

Громадянське суспільство відіграє надважливу роль у процесах побудови демократичної і правової держави. Розбудова такої держави неможлива в умовах корупційних практик, тому реалізація дієвої антикорупційної політики є важливим завданням сьогодення. Важливим суб'єктом такої політики є громадські інституції в особі громадських організацій, які є активною рушійною силою суспільних перетворень, а також мають можливості здійснювати контроль державних органів та органів місцевого самоврядування у їх діяльності з метою недопущення корупційних проявів. Позиція та думка громадських організацій, як і думка усього народу, представниками якого вони є має бути врахована при формуванні державної, в тому числі й антикорупційної політики. Тому аналіз громадської активності у процесі реалізації антикорупційної політики держави є актуальним і своєчасним.

Правовою основою участі громадськості у здійсненні антикорупційної політики є норми Конституції України, яка передбачає можливість громадян брати участь в управлінні державними справами та для ухвалені рішень, які впливають на суспільство. На обов'язковій участі громадськості у політичному житті, активній взаємодії та співробітництві влади з громадянським суспільством у сфері протидії корупції наголошують і міжнародні нормативи.

Активними суб'єктами громадянського суспільства є неурядові антикорупційні та громадські організації та окремі активісти. Погоджуємось у цьому контексті з Микитчиком А., що «залучаючи громадські організації до повноцінного співробітництва при вирішенні проблеми подібного масштабу, держава отримує шанс підвищити довіру громадян, а значить, шанс на досягнення поставлених цілей. Без залучення громадськості не можна приборкати низову корупцію, оскільки на нижніх рівнях управління корупція малочутлива до владних імпульсам, що йдуть зверху, але може бути

потіснена тільки при напорі знизу, зусиллями громадян та інститутів громадянського суспільства [1, с.92].

Представники громадськості мають достатньо можливостей для здійснення громадських експертиз, моніторингів, проведення громадських слухань з питань протидії корупції. Пріоритетним на нашу думку у їх діяльності має бути громадський, незалежний контроль за виконанням органами державної влади та місцевого самоврядування положень антикорупційного законодавства, зокрема Національної антикорупційної стратегії.

Важливим фактором розвитку громадянської активності є довіра громадян до державних органів та самих громадських активістів. Громадянська активність це завжди взаємодія з метою вирішення спільних проблем. Організації громадянського суспільства взаємодіючи з органами влади, за участю їх представників приймають стратегії, а рекомендації враховуються у ході подальших інституційних змін [2, с.8].

Політична воля органів влади сприяє ефективності антикорупційного активізму серед громадських інституцій, відповідно ефективність громадськості залежить від місцевих ініціатив, підтримки влади, спільної зацікавленості у результаті.

Однак чи дієюю є діяльність поодиноких громадських організацій? На думку Нестеровича В. доцільно говорити про створення «антикорупційних коаліцій організацій громадянського суспільства», добровільних неформальних об'єднань з метою координації діяльності по протидії корупції, головною метою яких є зниженню рівня і можливостей для прояву корупції за допомогою спільної розробки комплексу антикорупційних заходів і програм [3, с.11]. Така позиція заслуговує на увагу, однак, ми вважаємо що коаліція має бути дещо іншою - за участю та підтримки органів державної влади та місцевого самоврядування; коаліція з бізнесом та міжнародними інституціями, які зацікавлені у боротьбі з корупцією.

Громадська активність відображає рівень культури. Тому говорячи про посилення громадської активності варто звертати увагу на підвищення правової культури населення та правової свідомості. З метою протидії корупції громадські організації можуть посилювати власну інституційну спроможність, підсилювати компетенції інших суб'єктів шляхом здійснення правової освіти та просвітництва. Така антикорупційна освіта може бути спрямована не лише на громадськість, а й на інших активістів, з метою сприяння набуття ними необхідних практичних навичок, а також на посадовців - для виховання вимог доброчесності, власне громадськості, з метою підвищення обізнаності про корупцію як небезпечне явище [4, с.11]. Такі заходи є непоодинокими, але їх все ж недостатньо. Крім того, учасники таких заходів є незмінними, як правило

це активісти, тобто мова йде про незацікавленість громадськості у них її слабку залученість до них.

Для реалізації антикорупційних програм громадські організації мають відчувати та отримувати інституційну підтримку. В першу чергу це стосується антикорупційних організацій місцевого та регіонального рівнів, які недосконалі у організаційному розвитку проте, демонструють прагнення і потенціал своєї діяльності, є активними та цілеспрямованими. Місцеві громадські організації мають потенціал у антикорупційній протидії, адже краще розуміють, які саме активності потребують підтримки для успішності та сталості антикорупційних реформ у їх регіоні. Відповідно, ефективними агентами змін в регіонах можуть бути лише ті громадські організації, які будуть отримувати державну та міжнародну підтримку свого регіонального антикорупційного активізму, яка буде ефективною за умови чіткого уявлення про діяльність та особливості антикорупційних ініціатив та громадських організацій кожного регіону України.

Громадська активність певною мірою залежить від наявного досконалого правового механізму залучення та участі громадянськості до процесу запобігання корупції. З цією метою варто реформувати нормативно-правову базу щодо створення професійних громадських антикорупційних органів та організацій, забезпечити систематизацію діяльності антикорупційних громадських організацій на усіх рівнях влади, запровадити повноцінний та доступний механізм електронного документообігу, переглянути правову основу, вимоги до створення і функціонування громадських організацій антикорупційного спрямування, надання їм повноважень щодо участі у формуванні, контролі та розпорядженні місцевими бюджетами територіальним громадами.

Таким чином, ефективність антикорупційних заходів за участю громадськості залежить від їх активності та активності суспільства, його бажання та готовності до змін, вона має відобразитись та деталізуватись у їх правовому статусі у національному законодавстві. Це потребує прийняття відповідного нормативно-правового акту, який дозволить посилити роль громадянського суспільства як самостійного, незалежного, ефективного суб'єкта запобігання корупції, яким може бути закон України «Про громадську активність та правовий статус громадських активістів».

Список використаних джерел

1. Микитчик А. В. Основні напрямки запобігання корупції в Україні. *Вісник Академії адвокатури України*. 2016. Т.13, №1. С.91–92. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaau_2016_13_1_24 (дата звернення: 14.03.2024).
2. Бровко Н. І., Поляруш-Сафроненко С.О. Становлення

громадянського суспільства в Україні в умовах євроінтеграційних процесів: конституційно-правовий аналіз. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2023. № 4. С. 7-13. URL: https://visnik.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/2023/nv4/NV_4-2023-7-13.pdf (дата звернення: 10.02.2024).

3. Нестерович В. Ф. Роль громадськості у формуванні та реалізації державної антикорупційної політики в Україні. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2016. Вип. 3. С. 5–13. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlduvs_2016_3_3 (дата звернення: 14.03.2024).

4. Vukovic D. Civil Society, Accountable Government and the Rule of Law. *SSRN Electronic Journal*, 2014. December. URL: https://www.researchgate.net/publication/315432904_Civil_Society_Accountable_Government_and_the_Rule_of_Law (дата звернення: 14.03.2024).

Крот Рімма Сергіївна

Здобувач другого рівня вищої освіти,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування».
Донецький національний університет імені Василя Стуса

ГРОМАДСЬКА АКТИВНІСТЬ У ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСАХ: ТЕХНОЛОГІЯ VS АКТИВІЗМ

Сучасні політичні процеси зазнають значних змін під впливом нових технологій. Проблема полягає у співвідношенні між громадською активністю у політичних процесах та застосуванням технологій в цьому контексті. З одного боку, технології надають можливості для ефективного організування та мобілізації громадян, сприяючи розвитку громадського активізму. З іншого боку, іноді використання технологій може зводити громадську активність до онлайн-протестів та петицій без реального впливу на політичні процеси. Також виникають питання про доступність технологій для всіх верств суспільства та можливість їх зловживання для маніпулювання громадською думкою. Тому важливо розглядати взаємозв'язок між технологіями та громадською активністю з урахуванням суспільних, політичних та етичних аспектів.

Тематику громадянського активізму розкривають у своїх працях зарубіжні науковці, такі як: Г. Алмонд, С. Верба, Р. Даль, Р. Кловард, тощо. [3] Також дослідження зробили такі українці науковці: М. Кармазіна, М. Лациба, Н. Ротар. та інші. [2] Розроблені теоретико-методологічні та методичні підходи є підґрунтям для подальшого наукового дослідження у цьому напрямі.

Метою дослідження є розуміння динаміки взаємодії між технологіями та